Rindal kommune

Kommunereformen:

Rådgivende folkeavstemming, spørreundersøkelse, møter og høring – mai 2016

Orkdalsalternativet, Nordmørsalternativet eller Nullalternativet?

Vi inviterer folk i Rindal til på ulike måter å si sin mening om kommunereformen

Rindal

-tid til å leve

KJÆRE SAMBYGDINGER

Rindal kommune har lojalt fulgt opp pålegget fra Stortinget om å utrede og gjennomføre forhandlinger med nabokommuner som grunnlag for å vurdere kommunesammenslåing, slik regjeringa legger opp til. Oppdraget har tatt mye tid og har på mange måter prega det politiske arbeidet og den politiske debatten de to siste åra. Saka har vært behandla i kommunestyret ved mange anledninger. De aller fleste vedtaka har vært enstemmige. Kommunestyret har tatt stilling til ulike alternativ og valgt forhandlingsutvalg. Dette utvalget har bestått av ordfører Ola T Heggem, varaordfører Magnar Dalsegg og Line Flåtten fra opposisjonen. Hovedtillitsvalgt Leif Ove Grytbakk, rådmann Birgit Reisch og plansjef Sivert Dombu har deltatt i de fleste av møtene.

Intensjonsavtalene som er framforhandla rundt om i hele landet, er ganske like, og en kunne selvsagt ha ønska at de hadde vært enda mer konkrete. Men det var disse avtalene vi ble enige med våre naboer om. Forhandlingsmøtene har vært gjennomført i en veldig saklig tone og med en gjensidig respekt for hverandre. Kommunestyret har i hele prosessen også vært opptatt av å gi ei mest mulig balansert framstilling av et alternativ der Rindal fortsetter som egen kommune.

I møter nå i vår har kommunestyret vedtatt et omfattende opplegg for informasjon og innbyggerhøring. Vi står foran ei krevende avgjørelse som er veldig viktig for utviklinga av lokalsamfunnet vårt i mange år framover. Det er både pluss og minussider ved alle tre alternativa. Jeg håper på en brei debatt nå i vår og forsommer og ber om et stort og saklig engasjement med respekt for forskjellige meninger.

Som grunnlag for innbyggerhøringa har kommunen utarbeidd dette informasjonsheftet om de tre alternativa og hva de kan komme til å innebære av fordeler og ulemper for Rindal inn i framtida.

For å få fram bredden i saken er det tatt med noen vurderinger som kan være omstridte. Dette er ikke ment å være uttrykk for bestemte personers eller folkevalgte organers offisielle oppfatning.

Fullstendige intensjonsavtaler og annen nærmere informasjon finnes på kommunens hjemmesider under overskrifta Kommunereformen.

Ola T Heggem
Ordfører

Oppdraget fra regjering og Storting

Stortinget påla i 2014 alle kommuner å gå inn i grundige prosesser for å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner. Innen 1. juli 2016 skal alle gjøre ei formell vurdering av minst ett alternativ i tillegg til det å fortsette som egen kommune.

Regjeringas mål for prosessen har vært:
- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

En del av oppdraget til kommunene er å vurdere hvordan valg av alternativ påvirker mulighetene for å nå disse måla.

OM INNBYGGERHØRINGA

Grunnlaget for innbyggerhøringa

Kommunestyret har vedtatt at de to foreliggende intensjonsavtalene skal være grunnlag for innbyggerhøring og påfølgende beslutning i kommunestyret om valg mellom tre alternativ:
1. Orkdalsalternativet med Agdenes, Meldal, Orkdal, Skaun, Snillfjord og Rindal
2. Nordmørsalternativet med Surnadal, Halsa og Rindal
3. Nullalternativet der Rindal fortsetter som egen kommune

Nordmørsalternativet faller bort dersom en av de tre kommunene der sier nei til å gå videre. Orkdalsalternativet kan realiseres uten alle de seks kommunene. Det har vært usikkerhet om Skaun, som nå likevel ser ut til å slutte seg til avtalen.

Innbyggerhøringa har mange deler

Kommunestyret har vedtatt at innbyggerhøringa skal omfatte
- Spørreundersøkelse blant et stort utvalg av rindalinger over 18 år
- Åpne folkemøter og møter/samtaler med utvalgte grupper i bygda
- Høring der alle kan komme med skriftlige høringsuttalelser
- Rådgivende folkeavstemming med aldersgrense 18 år

Spørreundersøkelsen

Firmaet Opinion vil i perioden 18 - 30 mai gjennomføre ei spørreundersøkelse ved å ringe opp ca 200 personer i bygda. Det skal være mer enn nok til å få et godt bilde av folkemeninga. Spørsmåla er utarbeidd i samarbeid mellom kommunen og firmaet.

Vi oppfordrer alle til å ta telefonen når noen ringer fra nummeret 73 10 21 00 og svare så godt de kan.

Ei slik undersøkelse gir rom for flere og mer sammensatte spørsmål enn det som kan stilles i folkeavstemminga.

Tidsplan for innbyggerhøringa i Rindal

6 mai	manntallet legges ut til ettersyn
13 mai	forhåndsstemminga begynner
18-24 mai	møter med utvalgte grupper
18-30 mai	spørreundersøkelse per telefon
25-26 mai	to folkemøter
29 mai	folkeavstemming på Skogsletta
30 mai	folkeavstemming i Rindalshuset, opptelling
30 mai	frist for skriftlige høringsuttalelser
22 juni	kommunestyret gjør endelig vedtak

Hva spør vi om i spørreundersøkelsen?

Firmaet Opinion mener at det ikke er heldig å offentligjøre den nøyaktige ordlyden i spørsmåla på forhånd, fordi det kan påvirke hvordan folk svarer.

Først spør vi folk om å velge mellom de ulike alternativa som foreligger.

Vi spør også om hva som er viktige mål for en framtidig kommune og om hvordan folk mener kommunen vil løse ulike oppgaver etter ei kommunesammenslåing, sammenlikna med i dag.

Videre spør vi om hvor viktig det er å ha kort fysisk avstand til ulike kommunale tjenester. Noen spørsmål om kjønn, alder, bosted og jobbsituasjon er tatt med for å få vite noe om hvilke grupper i bygda som mener hva.

Åpne folkemøter

Det holdes to folkemøter som er åpne for alle:

- Onsdag 25. mai kl 19.30 på Skogsletta
- Torsdag 26. mai kl 19.30 i Attanova, Rindalshuset

Etter innledninger om prosessen og de tre alternativa får alle slippe til med sine spørsmål og synspunkt.

Møter med utvalgte grupper

Kommunen ønsker å ha særskilte møter med følgende grupper, før folkemøtene:

- Rindal næringsforum, bondelaget og næringsdrivende i bygda
- Ledelsen i Rindal idrettslag, sanitetsforeninga og pensjonistlaget. Soknerådet og FAU ved alle skoler og barnehager.
- Ungdomsrådet og andre ungdommer
- Kommunens egne ansatte

Tid og sted for disse møtene blir annonsert seinere.

Høring

Alle som ønsker det, kan sende inn skriftlige høringsuttalelser. Fristen er mandag 30. mai.

Adresser:
post@rindal.kommune.no
Rindal kommune, Rindalsvegen 17, 6657 Rindal

Rådgivende folkeavstemming

Sjølve valgdagen er mandag 30. mai. Den dagen skjer all stemming i Rindalshuset mellom 12.00 og 20.00. Dagen før, søndag 29. mai, er det stemming på Skogsletta fra 14.00 til 18.00. På begge stedene er det åpent for folk fra hele bygda.

Du kan også forhåndsstemme i kommunehuset i vanlig åpningstid i perioden fra fredag 13. mai til fredag 27. mai. Dessuten er det åpent lørdag 14. mai fra 10.00 til 14.00.

For beboerne på helsetunet blir det tilbud om å stemme der mandag 23. mai. Folk som har behov for å stemme heime, må melde fra om dette til kommunens kundemottak innen 20. mai.

I manntallet innføres folk over 18 år som bor i bygda 1. mai. Alle som fyller 18 år i løpet av 2016, har stemmerett. Manntallet ligger ute til gjennomsyn i kommunehuset i perioden fra 6. til 30. mai. Om noen finner feil i manntallet, må de melde fra til kommunen.

Hva skjer etterpå?

1. juni vil det foreligge et omfattende materiale fra de ulike høringsmåtene. Deretter må dette bearbeides, og ei sammenstilling vil bli lagt fram for kommunestyret, som skal fatte endelig vedtak onsdag 22. juni om framtidig tilhørighet for Rindal kommune.

Både folkeavstemminga og de andre høringsmåtene er rådgivende. Regjeringa har gjennom fylkesmennene krevd at det må legges fram ei grundig vurdering av hvordan kommunen kan løse pålagte oppgaver og møte sine utfordringer både i dag og 20-30 år fram i tid. Det er kommunestyrets ansvar å veie all informasjon og alle innspill opp mot hverandre i ei helhetsvurdering til slutt.

Etter fristen 1. juli går tilsvarende vedtak fra alle kommuner videre til fylkesmannen, som innen 1. oktober 2016 skal gi si innstilling til departementet om framtidig kommunestruktur i fylket. Stortinget gjør så vedtak i 2017.

Nærmere om alternativa

Noen viktige sider ved de to sammenslåings-alternativa er nedenfor her først vist i en sammenliknende tabell. Deretter følger nærmere omtale av hvert enkelt alternativ. Kommunestyret har bedt særskilt om at Nullalternativet (å fortsette som egen kommune) må beskrives på en balansert måte.

Hva står på stemmeseddelen?

Ved folkeavstemminga svarer du i to ledd, ved å sette ett kryss for hvert av to spørsmål. Det er viktig at alle svarer på begge spørsmåla:

Spørsmål 1 (sett ett kryss):
Hvordan vil du at Rindal kommune skal innrette seg?

☐ Ja til kommunesammenslåing for Rindal sin del.

☐ Nei til kommunesammenslåing for Rindal sin del.

Spørsmål 2 (sett ett kryss):
Om det nå faktisk blir kommunesammenslåing, hvilken retning bør Rindal rette seg?

☐ Ja til Orkdalsalternativet med Orkanger som senter og så mange som mulig av disse kommunene som deltakere: Agdenes, Meldal, Orkdal, Rindal, Skaun og Snillfjord.

☐ Ja til Nordmørsalternativet med Halsa, Rindal og Surnadal som slår seg sammen og søker overføring til Trøndelag.

Møre eller Trøndelag?

Rindal samarbeider med andre kommuner både på Nordmøre og i Sør-Trøndelag. Kommunestyret har ved noen anledninger de siste åra pekt mer og mer mot Trøndelag, og i 2015 sendte kommunen en søknad til sentrale myndigheter om å bli overført til Sør-Trøndelag fylke. Departementet har svart at dette spørsmålet kan avklares gjennom kommunereformen eller vente til kommunereformen er nærmere avklart.

Ut fra det langvarige samarbeidet med mange kommuner i Sør-Trøndelag gjennom deltakelse i «Orkdalsregionen» var det naturlig for Rindal å melde seg på da noen av disse, med senterkommunen Orkdal i spissen, starta et felles utredningsarbeid om mulig sammenslåing i 2015. Dette har ført fram til intensjonsavtalen der Agdenes, Meldal, Orkdal, Snillfjord og Rindal har skrevet under. Skaun kommer trolig også med.

Etter initiativ fra Surnadal kommune kom det på nyåret i 2016 i gang tilsvarende samtaler mellom Rindal, Surnadal og Halsa. Rindal stilte krav om at en slik ny kommune i så fall må bli en del av Trøndelag, og de to andre aksepterte dette. Den signerte intensjonsavtalen har klare formuleringer om det samme. Om dette alternativet blir vedtatt, vil det være avgjørende at de tre sammen er svært klare overfor fylkesmannen og andre i spørsmålet om fylkestilhørighet.

I april 2016 la regjeringa fram forslag om å gjennomføre en regionprosess om lag på samme måte som kommunereformprosessen, der de 19 fylkene innen en ganske kort frist blir pålagt å vurdere om de kan slå seg sammen til om lag ti regioner. Samtidig er Sør- og Nord-Trøndelag i ferd med å slå seg sammen. Denne situasjonen vil kunne føre til at Møre og Romsdal fylke settes i spill, klemt som det er mellom Vestlandet og Trøndelag, og mest trolig for lite til å fortsette som egen region.

Rindal
-tid til å leve

Større utfordringer for små kommuner

Regjeringa har gjennom fylkesmannen bedt kommunene om å gi begrunna svar på disse spørsmåla (ikke ordrett):

- Kan kommunen makte å levere gode nok tjenester?
- Kan kommunen ivareta innbyggernes rettssikkerhet?
- Kan kommunen fylle rollen som samfunnsutvikler?
- Vil kommunen være en god nok arena for folkestyre?
- Vil kommunen ha økonomisk bærekraft?

Det er kommunestyrets ansvar å veie all informasjon og alle innspill opp mot hverandre i ei helhetsvurdering som skal sendes til fylkesmannen etter kommunestyremøtet i slutten av juni.

Å velge å bestå som egen kommune (Nullalternativet), er ikke ensbetydende med at "alt blir som før". Framtida vil bringe med seg store forandringer for alle, også for kommuner som velger å bli stående aleine. Særlig når en skal sjå så langt som 20-30 år fram i tid, slik regjeringa ber om, må det til en grundigere gjennomgang enn bare å avvise all endring. Tenk bare på i hvor stor grad kommunen faktisk har forandra seg de siste 20-30 åra fram til i dag, og hvordan oppgavene stadig har blitt flere og mer utfordrende.

Om det ikke blir vedtatt endringer for Rindal nå i 2016, kan det være grunn til å tru at spørsmål om sammenslåing vil kunne komme opp på nytt om ikke så lenge.

Krava til å levere stadig bedre, mer omfattende og mer spesialiserte tjenester vil øke for alle kommuner. Det kan bli ekstra krevende for små kommuner og innbyggerne der å bli stående igjen utenfor dersom andre kommuner finner sammen.

For Rindal sin del oppleves kvaliteten på de store tjenestene som skole, barnehage og omsorg i dag som svært god. Men for flere mindre og stadig mer spesialiserte tjenester er det vanskelig for en kommune med bare vel 2.000 innbyggere å henge med. Det kan være svært få brukere av hver tjeneste, vanskelig å organisere seg på en god måte og tungt å få tak i fagfolk med den rette spesialiserte kompetansen. En enkelt person må være ekspert på mange ulike fagområder samtidig. Fagmiljøa er små og sårbare. Slik er det både i deler av helsetjenestene og for flere tjenester i rådhuset.

Noen slike utfordringer er løst gjennom interkommunalt samarbeid. I ei tid med kommunesammenslåinger er det lite aktuelt med nye samarbeidsordninger, og mange kritiserer slike ordninger for å ha for dårlig folkevalgt styring.

Den teknologiske utviklinga skyter fart, og det vil være avgjørende å ha kommuner som er i stand til å ta i bruk ny velferdsteknologi og nye it-baserte løsninger på alle områder så raskt som folk forventer og så raskt som andre kommuner gjør.

Regjeringa har nylig hatt ute på høring og fått mye motstand mot et forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene. Det endelige forslaget er nå lagt fram, og dette ser ut til å ha flertall i Stortinget. Kommuner som velger bort sammenslåing med andre, sjøl om avstandene er ganske små, kommer særskilt dårlig ut. Rindal ser ut til å kunne tape rundt 900.000 kroner i året på dette.

Noen varsla endringer i andre deler av inntektssystemet trekker andre vegen, slik at samla tap for Rindal i denne omgangen kan bli knapt 500.000 kroner i året. Det er ikke all verden. Den største trusselen mot kommunens inntekter er at folketallet i bygda kan gå ned. Men regjeringa har begynt å ta i bruk økonomiske virkemidler for å skynde fram endringer i kommunestrukturen, og det er usikkerhet om hva som skjer videre. Dette kommer i tillegg til generell usikkerhet omkring norsk økonomi.

For små kommuner er det krevende å greie ut med økende krav til dokumentasjon, internkontroll og folks valgfrihet og rettslige krav til tjenestene. Kommunen må ha fagfolk med spesialisert kunnskap og så stor avstand til brukerne av tjenestene at det ikke kan reises spørsmål om inhabilitet.

Rindal kommune har i ei årrekke lagt ned store ressurser i utvikling av lokalsamfunnet. Med økende press på kommuneøkonomien er det langt fra sikkert at det vil være mulig å frigjøre midler til å fortsette slik. Effektiv næringsutvikling i framtida skjer kanskje like gjerne ved hjelp av sammensatte grupper av folk i litt større arbeidsmarkedsregioner.

Ei god side ved små kommuner er at mange deltar i politisk arbeid og at folk har nærhet til det som skjer i kommuneorganisasjonen. Men trange økonomiske rammer og sterke føringer fra sentrale myndigheter kan etter hvert gi lite spillerom for den lokale folkevalgte makta. Noen mener at større kommuner vil kunne gi lokale folkevalgte makt og ressurser til å påvirke viktige sider ved samfunnsutviklinga i større grad enn det som er mulig i små kommuner.

Hva inneholder intensjonsavtalene?

De to inngåtte intensjonsavtalene er omfattende dokumenter som beskriver alle sider ved den framtidige kommunens virksomhet. Det er lagt særlig vekt på å beskrive hvilke tjenester det er ønskelig å beholde i de ulike delene av den nye kommunen.

De to avtalene har mange fellestrekk. Det framgår også av sammenlikninga i tabellen nedenfor her. I kortform som her er det ikke mulig å yte rettferdighet til alle detaljer. De fullstendige avtaletekstene finnes på kommunens hjemmesider under overskrifta *Kommunereformen.*

Det ligger et krevende arbeid foran med å gå fra intensjonsavtale til en ny organisasjon som faktisk skal begynne å virke fra 2020. Noen har reist kritikk mot at de mange intensjonsavtalene som nå er inngått omkring i landet, er urealistiske på den måten at de sier at nesten alt skal fortsette som før i alle deler av de nye sammenslåtte kommunene. Kritikere mener at dette ikke vil stå seg i møte med økende tjenestebehov og knappe økonomiske rammer i framtida, og at det ikke er forenlig med reformens mål om skape mer effektive kommuner.

Kommunestyret i en ny sammenslått kommune vil alltid ha mulighet til å gjøre nødvendige tilpasninger i framtida, også i strid med inngåtte intensjonsavtaler. Om en gjennomfører gode prosesser og bygger tillit mellom kommunene som slår seg sammen, vil avtalene stå seg best.

Et sammendrag av intensjonsavtalene	Nordmørsalternativet Surnadal, Halsa og Rindal	Orkdalsalternativet
Fellesnemnd som styrer sammenslåinga	Fem medlemmer fra hver kommune.	Fire fra Orkdal og tre fra hver av de andre kommunene. (Talla kan bli justert noe om Skaun kommer inn igjen)
Kommunesenter, plassering av administrativ og politisk ledelse	Skei i Surnadal	Orkanger
Kommunenavn	Ikke bestemt, det skal oppnevnes en navnekomité	Orkladal
Økonomistyring fram til sammenslåing	Investeringer over 5 millioner skal legges fram for fellesnemnda. De tre kommunene skal hvert år legge fram sine vedtatte budsjett- og økonomiplaner for fellesnemnda.	Sammenslåingsprosessen skal bygge på gjensidig tillit, også til at investeringer og økonomistyring skjer på en ansvarlig måte.
Politisk organisering/ lokaldemokrati	Formannskapet skal ha 9 medlemmer. Kommunestyret skal ha 35 medlemmer. Det skal utarbeides en modell for desentraliserte rådsorgan, som for eksempel eldreråd og ungdomsråd, med definerte oppgaver og tilgjengelige ressurser.	Formannskapet skal ha 11 og kommunestyret 45 medlemmer. (Talla kan bli justert noe om Skaun kommer inn igjen) Nærmiljøutvalg skal bidra til å skape lokal stedsutvikling. Eldreråd, ungdomsråd m.fl. skal være desentraliserte.

Fylkestilhørighet	(Sør-)Trøndelag, det er et vilkår for denne avtalen.	(Sør-)Trøndelag
Ansatte	Ingen skal sies opp som en konsekvens av etablering av den nye kommunen. Reduksjon skal skje ved naturlig avgang. Tillitsvalgte skal ha en aktiv rolle i prosessen. Det skal opprettes partssammensatt utvalg som tar seg av forholdet til de ansatte.	Ingen skal sies opp som en konsekvens av etablering av den nye kommunen. Reduksjon skal skje ved naturlig avgang. Tillitsvalgte skal ha en aktiv rolle i prosessen. Det skal opprettes partssammensatt utvalg som tar seg av forholdet til de ansatte.
Tjenestetilbud, basistjenester (skole, barnehage, helse og omsorg)	Tilbudene skal være desentralisert (i hver gamle kommune) og bidra til å opprettholde bosettingsmønsteret.	Sammenslåinga i seg sjøl skal ikke føre til endringer i tjenestestrukturen.
Andre fagtjenester	Oppgavene samles i felles enheter som fordeles mellom de gamle kommunene.	Ambisjon om å fordele spesialiserte fagmiljø mellom de tidligere kommunehusa. Framhever bruk av nye IKT-baserte løsninger i tjenestene.
Servicekontor	Service og nærhet til brukerne sikres gjennom gode nettløsninger, desentraliserte servicekontor og oppsøkende saksbehandlere.	Desentraliserte servicekontor med kontordager for fagtjenestene og saksbehandlere som oppsøker folk.
Næring (tiltak som nevnes spesielt i avtalene)	Næringsareal i hele den nye kommunen. Havbruksnæring. Landbruk. Lakseførende vassdrag. Bygge opp under eksisterende næringsliv. Aktivt næringsutviklings-arbeid. Reiseliv og hyttenæring.	Sette av midler til næringsutvikling. Ha et sterkt næringsapparat. Bruke næringshagen. Etablere felles næringsforening. Ha næringsareal i alle deler av kommunen. Være ledende innen industri, landbruk og havbruk. Bygge kompetanse sammen med miljø i Trondheim. Arbeide for å beholde låg arbeidsgiveravgift.
Samferdsel (tiltak som nevnes spesielt i avtalene)	Kollektivløsninger i alle deler. Bussrute langs E39. Todalsfjord-prosjektet. Utbedring av FV65. Halsafjord-prosjektet. E39 Betna-Vinjeøra-Stormyra. Kommunale veger.	Arbeide for kollektivtilbud og gode samferdselsløsninger. God vegstandard. Flere gang- og sykkelveger.
Samfunnsutvikling (tiltak som nevnes spesielt i avtalene)	Et sterkt apparat for nærings- og samfunnsutvikling skal sikre verdiskapning, arbeidsplasser og positiv befolkningsutvikling i alle deler av den nye kommunen. Legge til rette for engasjement og deltagelse i utvikling av lokalsamfunnet og samhandling mellom kommune, lokalsamfunn og næringsliv. Bredt, lokalt kulturtilbud. Bosette flyktninger i hele kommunen. Boligbygging i hele kommunen.	Styrke seg innen kultur, idrett og reiseliv med mangfoldig tilbud i alle deler av kommunen. Ungdomsarbeid. Kulturminnevern og moderne kulturuttrykk. Opprettholde museer, kinoer, bibliotek, kulturskoler og idrettsanlegg. Jordvern. Samfunnssikkerhet. Bosette flyktninger. Samarbeide med frivilligheten. Verne om videregående skoler. Videreutvikle Orkanger og andre tettsteder.

Vurdering av Orkdalsalternativet

Kommunene Agdenes, Meldal, Orkdal, Skaun, Snillfjord og Rindal har sammen sett på hvordan en kan møte framtidige utfordringer på en bedre måte sammen. Ei felles utredning ble ferdigstilt høsten 2015. Denne er tilgjengelig på kommunens hjemmesider under overskrifta *Kommunereformen.*

Etterpå er intensjonsavtalen forhandla fram i møter mellom kommunene. Helt fra starten kom det ei klar understreking av at avtalen må sikre at en ny kommune vil arbeide for å skape en balansert utvikling i hele kommunen, både i regionsenteret Orkanger og i omlandet. Andre overordna føringer var å yte gode tjenester, ha god tilgjengelighet for alle innbyggerne og etablere nærdemokratiordninger for å sikre engasjement og deltagelse.

Ett særskilt krevende punkt i forhandlingene har vært å komme fram til enighet om hvordan spesialiserte fagtjenester kan samles til felles enheter, men slik at noen av disse enhetene plasseres ute i nåværende rådhus utenfor det nye kommunesenteret. Hensikten er å sikre at det fortsatt blir noen kommunale kontorarbeidsplasser i alle bygdene.

Utredninga viser at disse kommunene i stor grad fungerer som en «hverdagsregion», ved at innbyggerne bor, arbeider og benytter seg av tjenester og tilbud på tvers av kommunegrensene. Men statistikk viser at denne delen av Midt-Norge har hatt relativt svak vekst siden på syttitallet, bare med unntak for Skaun. Det skisseres derfor et hovedmål om sammen å «utvikle en attraktiv kommune som et sterkt tyngdepunkt i sørvest-Trøndelag». Med til sammen ca 28.000 innbyggere (om Skaun er med) vil den nye kommunen være størst i Trøndelag utenom Trondheim, og for å skape vekst kreves en sterk satsing på nærings- og stedsutvikling i alle deler av den nye kommunen.

Sammen vil kommunene kunne bygge opp sterkere fagmiljø og dermed bedre tjenestekvalitet. Det ligger ei særskilt stor utfordring i at en etter hvert vil få langt flere eldre i forhold til innbyggere i yrkesaktiv alder. På mange områder vil en kunne ta ut en effektiviseringsgevinst. Det er enighet om at for de store tjenesteområdene som barnehage, skole og helse/omsorg må tilbudet fortsatt være der folk bor. Videre skal det være lokale servicekontor som sikrer informasjon, service og tilgang til saksbehandlere i alle deler av kommunen. Sjøl om det ikke står direkte i avtalen, er det stemning for å bosette flyktninger ute i de nåværende kommunene.

Den nye kommunen får beholde inndelings-tilskudd fra staten etter gammel ordning i 15 år, og deretter trappes disse tilskuddene ned over 5 år. For disse kommunene (med Skaun) utgjør dette mer enn 70 mill kroner. For å realisere dette som en gevinst må den nye kommunen drives rasjonelt, og administrasjon og stabstjenester må tidlig tilpasses til et riktig nivå.

I tillegg gis det engangstilskudd ved ei sammenslåing som for seks kommuner vil være over 70 mill. Dette vil bl.a. kunne finansiere en framtidsretta IKT-plattform, noe som vil ha stor betydning både for administrasjon, tjenester og innbyggerdialog.

Avtalen gir en jobbgaranti, ved at ingen skal sies opp som følge av sammenslåinga. Dette er mulig fordi det vil være en naturlig avgang i årene fram mot ei sammenslåing.

Det er enighet om at verdier og eierandeler skal gå inn i den nye kommunen uten betingelser. Det vil si at den nye kommunen vil ha betydelig eierandeler, bl.a. Trønderenergi, Orkdal Energi og Svorka Energi.

For Rindal har dette alternativet den fordelen at det knytter bygda nærmere til Orkdalsregionen og Trondheimsområdet, der det er mer endring og utvikling enn på indre Nordmøre.

De fem ordførerne skrev under avtalen 1. april, da uten Skaun kommune.

Vurdering av Nordmørsalternativet

I et felles utredningsarbeid for alle kommunene på Nordmøre, som er gjennomført av Orkide-regionsamarbeidet med hjelp fra Telemarksforskning, er så mange som 15 ulike alternativer vurdert. Rindal inngår i to alternativ, ett sammen med Surnadal og ett sammen med Surnadal og Halsa. Det med Surnadal, Rindal og Halsa kom godt ut i disse analysene. Materialet er tilgjengelig på kommunens hjemmesider under overskrifta *Kommunereformen.*

Etter at ledende folkevalgte i Surnadal på nyåret i 2016 åpna for at en ny sammenslått kommune på indre Nordmøre kan bli en del av Trøndelag, ble det forhandla fram en intensjonsavtale mellom Surnadal, Rindal og Halsa. Det framgår direkte av avtalen at den nye kommunen forutsettes å bli en del av (Sør-) Trøndelag fylke, eller en fremtidig sammenslått region i Midt-Norge. Dersom denne forutsetningen ikke realiseres som en del av reformen, anses avtalen som ikke oppfylt.

Dette er et vanskelig og omstridt punkt både i Halsa og Surnadal. Mange der har ønsket å tone det ned, etter at departementet utsatte avklaring av Rindals fylkestilhørighet. Det må også forventes at sterke krefter i Møre og Romsdal kan komme til å motarbeide en overgang til Sør-Trøndelag for den nye kommunen. I motsatt veg trekker det at mange aktører også på ytre Nordmøre nå synes å orientere seg mer mot Trøndelag.

De tre ordførerne på indre Nordmøre skrev under avtalen allerede 7. mars.
Halsa kommune har inngått slike intensjonsavtaler i tre ulike retninger; mot Hemne, mot Kristiansund og mot Surnadal.

De tre ordførerne på indre Nordmøre skrev under avtalen allerede 7. mars.

En god del av det som står om Orkdalsalternativet på forrige side, vil også gjelde for Nordmøre. Også her er det lagt føringer for hvordan spesialiserte fagtjenester kan samles til felles enheter, men slik at noen av disse enhetene plasseres ute i nåværende rådhus utenfor det nye kommunesenteret. Dette skal sikre at det fortsatt blir noen kommunale kontorarbeidsplasser i alle bygdene.

For Surnadal har det vært viktig at den nye kommunen skal være språklig nøytral, ved å motivere til at både bokmål og nynorsk blir brukt. Legevakta for den nye kommunen blir utenom kontortid lokalisert i Orkdal. Halsa har fått med en intensjon om videreutvikling av Halsa interkommunale psykiatriske senter (HIPS).

Museum, kino, bibliotek og idrettsanlegg skal så langt det er mulig, opprettholdes der de er nå. Landbruks-kontoret skal ha kontordager i alle de tre nåværende kommunene. Omfanget av kommunale veier, bidrag til private veier og standarden på vann-, avløp og renovasjon skal over tid bli likt. Flyktninger skal bosettes i alle de tre nåværende kommunene.

Denne avtalen sier ikke noe om desentraliserte nærmiljøutvalg for utvikling av lokalsamfunna. Kommunesammenslåinga skal i seg sjøl ikke føre til endringer i tjenestestruktur, men skal heller ikke være til hinder for utvikling av strukturen der den nye kommunen ser dette naturlig.

Den nye kommunen får en engangsstøtte på 30 mill. og reformstøtte på 5 mill. kroner. Etter som det her er tale om et innbyggertall på under 10.000, sjøl om Halsa blir med, kan mulighetene til å oppnå stordriftsfordeler være adskillig mer begrensa. På den andre sida har Rindal mer interkommunalt samarbeid og mer hverdags-samkvem med Surnadal enn med Orkdalsregionen. Mange unge fra Rindal går på videregående skole i Surnadal, og dette tilbudet er det viktig å beholde.

Ved folkeavstemminga 25. april var det klart flertall i Surnadal for å gå inn i denne avtalen. I Halsa fikk både alternativet Halsa-Aure-Hemne-Snillfjord og Nullalternativet flere stemmer enn Halsa-Rindal-Surnadal. Fordi folk i Aure sa klart nei, er situasjonen for Halsa fortsatt uavklart.

Vurdering av Nullalternativet

Kommunestyrets vedtak i mai 2015 om den kommende prosessen med Orkdal inneholdt også følgende om å bestå som egen kommune: *Dersom den nye kommunen ikke tilføres vesentlige nye oppgaver og/eller at videre utredningsarbeid viser at ulempene med kommunereformen er større enn fordelene for innbyggerne i Rindal eller nabokommunene, skal Rindal som egen kommune utredes i videre saksbehandling.*

Alle kommuner har i denne prosessen med seg Nullalternativet (å bestå som egen kommune). Når innbyggerne nå skal høres ved spørreundersøkelse eller folkeavstemming, settes ei eller flere sammenslåingsløsninger alltid opp mot Nullalternativet.

Så langt har det ikke kommet konkrete lovnader om at kommunene skal få tilført vesentlige nye oppgaver.

Telemarksforskning har på oppdrag fra Rindal kommune gjort ei nærmere vurdering av Nullalternativet. Hovedspørsmålet er i hvor stor grad Rindal aleine kan være i stand til å oppnå det som er regjeringas mål for reformen. Resultatet foreligger i en egen rapport, som er tilgjengelig på kommunens hjemmesider under overskrifta *Kommunereformen.*

Samla sett får Rindal som egen kommune en poengscore på 215 av 400 mulige poeng, eller måloppnåelse på 54 %. Dette er på linje med omtrent jevnstore kommuner som Halsa og Agdenes, men lågere enn større kommuner som Meldal og Surnadal. Det er kriteriet lokaldemokrati som kommer best ut for Rindal sin del.

Dagens kommuner er svært viktige for det norske samfunnet, med tanke på både demokrati, regional utvikling og fornøyde innbyggere.

Kritikere til reformen mener at det ikke er dokumentert at det er mer demokrati i store kommuner, at tjenestene der er bedre eller at veksten er større. Tvert om finnes det belegg for at demokratiet fungerer bedre i små kommuner og at folk der er mest fornøyd med de kommunale tjenestene. Å legge ned små kommuner vil neppe føre til sterkere vekst i distrikta, kanskje heller det motsatte.

Motstanderne avviser også påstander om at små kommuner sliter mer enn større kommuner med å rekruttere fagfolk. Mer avgjørende er arbeidsmarkedet i området og hvor stor konkurranse det er om arbeidskrafta. Interkommunalt samarbeid på avgrensa fagområder kan være ei like god løsning som full sammenslåing.

Sammenslåing vil føre til at det blir færre kommunestyremedlemmer i forhold til innbyggertallet i den nye kommunen. Det kan svekke nærhet og lokaldemokrati.

Ved de siste kommunevalga har valgdeltakelsen vært større i små kommuner enn i store. Velgerne i små kommuner retter på stemmesedlene i større grad enn velgerne i større kommuner. Alt dette står i motsetning til statsrådens ekspertutvalg, som mener at sammenslåing vil gi mer demokrati. Små kommuner med mange verv bidrar også til at mange mennesker får politisk erfaring.
Noen spør seg om regjeringa gjennom reformen ønsker å legge til rette for at kommuner skal se seg tjent med mer privatisering av sine tjenester.

Andre går så langt som å hevde at reformen delvis seiler under falsk flagg, ved at regjeringas intensjon egentlig er å gjøre om på maktforholdene i Norge. I så fall er dagens kommuner et forsvarsverk mot for sterk sentralisering.

I Rindal er kommunen viktig som arbeidsplass for mange som bor og har familie her. Intensjonsavtalene sier at store tjenester som skole, barnehage, helse og omsorg fortsatt skal ytes der folk bor. Men tap av kontorarbeidsplasser kan bli merkbart for bygda.

Ei anna bekymring dreier seg om hvorvidt det vil finnes muligheter og penger til å drive lokalt utviklingsarbeid i framtida. Sjøl om intensjonsavtalene legger særskilt stor vekt på dette, kan det bli vanskelig å stå imot sentraliseringskreftene i det lange løp, også innenfor en ny kommune. Rindal kommune har de siste åra brukt betydelige beløp på investeringer i lokal infrastruktur som boliger, fotballhall, utleiebygg, næringsområde og kultursti. I en ny kommune kan det bli hard drakamp om knappe ressurser til slike formål. Mange i Rindal kjenner seg nært knytt til bygda og har en sterk identitet som rindalinger. Så lenge Rindal er en egen kommune, er folk trygge på at det finnes en lokal organisasjon med ressurser til å ta vare på og videreutvikle denne følelsen av å være rindalinger.

John Neergaard fra Rindal var med på å kjempe fram det kommunale sjølstyret.
(Foto på for- og bakside: Tormod Ellingsen)

Rådgivende folkeavstemming 29. og 30. mai

Søndag 29. mai på Skogsletta mellom kl 14.00 og 18.00.

Mandag 30. mai i Rindalshuset mellom kl 12.00 og 20.00.

På begge stedene er det åpent for folk fra hele bygda.

Du kan også forhåndsstemme i kommunehuset i vanlig åpningstid kl 09.00 – 15.00 i perioden fra fredag 13. mai til fredag 27. mai.
Dessuten er det åpent lørdag 14. mai fra 10.00 til 14.00.

For beboerne på helsetunet blir det tilbud om å stemme der mandag 23. mai. Folk som ønsker å stemme heime, må melde fra om dette til kommunens kundemottak innen 20. mai.

Stemmerett har folk over 18 år, eller som fyller 18 i løpet av året, og som bor i bygda 1. mai.

Husk å ta med legitimasjon når du skal stemme!